

ISSN 1990-553X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ БОТАНІЧНИЙ ЖУРНАЛ

Науковий журнал

Том 6

№ 4

2010

За зміст статей відповідають їх автори.
Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів журналу.

Технічний секретар – Петрова Ю.А.
Технічний редактор – Блах Е.І.

Підписано до друку 01.11.2011 р.
Формат 60×84 1/8. Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. 17,21 арк. Наклад 110.

Видруковано у Видавництві ХДУ.
Свідоцтво серія ХС № 33 від 14 березня 2003 р.
Видано Управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації.
73000, Україна, м. Херсон, вул. 40 років Жовтня, 4.
Тел. (0552) 32-67-95.

fertile record, we designate it as the epitype and provide an addition to the description of this lichen.

CALOPLACA ARCISPROXIMA Vondrák, Říha, Arup & Söchting, *Lichenologist* **41**: 588 (2009).

Typi: **Ukraine**. Crimean Peninsula, Alushta, coastal rocks SW of Ribachye, 44°45'35.36"N, 34°35'10.30"E, on supralittoral diabasic rock, 27 May 2007, J. Vondrák (CBFS JV5473 – Holotypus; CBFS JV6038, herb. C, LD, KHER – Isotypi). ITS sequence of the holotypus: EU563425. MycoBank Nr: MB542217.

Epitypus: **Ukraine**. Crimean Peninsula, Yalta, village Oliva, coastal cliff Efigenia, 44°24'16"N, 33°53'4"E, coll. J. Vondrák & A. Khodosovtsev, 30 June 2009 (CBFS JV7127, designated here). ITS sequence of the epitypus: JF319987.

Images of the epitypus are available on: <http://botanika.bf.jcu.cz/lichenology/index.php?pg=5>.

Epitype description: Thallus of yellow-orange, c. 0.3–1.0 mm broad squamules, with marginal soralia; thallus characters correspond with the species description in VONDRÁK et al. [2009].

Apothecia small, up to 0.4 µm in diam, zeorine. True exciple orange, 40–50 µm thick; thalline exciple yellow, 100–130 µm thick, but usually indistinct in superficial view being hidden below a true exciple. Hypothecium up to 220 µm high, of variously shaped cells in upper part but prosoplectenchymatous in its lower part. Hymenium c. 70–90 µm high. Paraphyses tips strongly widened; two uppermost cells (5.0–) 5.7±0.6 (–7.0) µm thick (n=10). Asci c. 55–65 × 12–18 µm in size. Ascospores (9.0–) 11.0±1.3 (–13.5) × (5.5–) 7.4±0.9 (–8.5) µm (n=10); septum (5.0–) 5.7±0.6 (–7.0) µm thick (n=10). Most of characters in apothecia have standard values for the *C. citrina* group, but ascospores are unusually short and broad in comparison with other species in the group [VONDRÁK et al., 2009].

We aligned the sequence of the epitype with other two ITS nrDNA sequences of *C. arcisproxima* from the GenBank; 551 nucleotide positions remained after elimination of unalignable ends. The sequence of the epitype only differs in one nucleotide position from the sequence of the holotype (EU563425; Ukraine, Crimea) and in seven positions from EU563413 (Greece, Crete). The difference from other GenBank sequences is higher.

Reference

VONDRÁK J., ŘÍHA P., ARUP U., SÖCHTING U. The taxonomy of the *Caloplaca citrina* group (*Teloschistaceae*) in the Black Sea region; with contributions to the cryptic species concept in lichenology. – 2009. – *Lichenologist*. – Vol. 41. – P. 571-604.

Recommended to print
M.F. Boiko

Submission 01.02.2011

Адреси авторів:

Я. Вондрак
Кафедра ботаніки, природничий факультет,
Університет Південної Богемії, Вул. Бранісловська, 31
CZ-37005, Чеське Будейовице, Республіка Чехія
e-mail: j.vondrak@seznam.cz
О.С. Вондракова
Институт степу УрО РАН,
Вул. Піонерська, 11,
Оренбург, 460000, Російська Федерація
e-mail: mer.os@mail.ru
О.С. Ходосовцев
Херсонський державний університет,
Вул. 40 років Жовтня, 27,
Херсон, 73000, Україна
e-mail: khodosovtsev@ksu.ks.ua

Author's addresses:

J. Vondrák
Department of Botany, Faculty of Science,
University of South Bohemia, Branišovská 31,
CZ-37005, České Budějovice, Czech Republic
e-mail: j.vondrak@seznam.cz
O.S. Vondrakova
Institute of Steppe RAN
11, Pionerskaya str.
Orenburg 460000, Russia
e-mail: mer.os@mail.ru
A. Ye. Khodosovtsev
Kherson State University
27, 40 Rokiv Zhovtnya str.
Kherson 73000, Ukraine
e-mail: khodosovtsev@ksu.ks.ua

First record of fertile *Caloplaca arcisproxima* and designation of its epitype

JAN VONDRÁK

OLGA VONDRÁKOVÁ

ALEXANDER KHODOSOVTSSEV

ВОНДРАК Я., ВОНДРАКОВА О., ХОДОСОВЦЕВ А., 2010: **Перше повідомлення про фертильний *Caloplaca arcisproxima* та визначення його епітипу.** *Чорноморськ. бот. ж.*, Т. 6, N 4: 506-507.

Caloplaca arcisproxima (*Teloschistaceae*, ліхенізовані гриби) був описаний зі стерильних зразків. Пізніше, ми зібрали фертильні слані цього виду на території Кримського півострова (Україна) та дослідили характерні ознаки будови апотеція. Хоча вид звичайно відрізняється зовнішнім виглядом його соредіозних лусочок, фертильні зразки показують раніше невідомі ознаки його апотеція, і ми визначаємо їх як епітип *C. arcisproxima*. Ідентифікація епітипу підтверджена його ITS nrDNA послідовністю.

Keywords: *Caloplaca citrina* група, епітип, ліхенізовані гриби, номенклатура

VONDRÁK J., VONDRÁKOVÁ O., KHODOSOVTSSEV A., 2010: **First record of fertile *Caloplaca arcisproxima* and designation of its epitype.** *Chornomors'k. Bot. z.*, Vol. 6, N 4: 506-507.

Caloplaca arcisproxima (*Teloschistaceae*, lichenized fungi) was described from sterile specimens. Subsequently, we collected fertile thalli of the species in the Crimean Peninsula (Ukraine) and we provide characters of apothecia as its additional identification. Although the species is usually distinguishable by the shape of its sorediate squamules, the fertile specimen possesses characters of apothecia and we designate it as the epitype of *C. arcisproxima*. Identification of the epitype was supported by its ITS nrDNA sequence.

Keywords: *Caloplaca citrina* group, epitype designation, lichen-forming fungi, nomenclature

ВОНДРАК Я., ВОНДРАКОВА О., ХОДОСОВЦЕВ А., 2010: **Первое сообщение о фертильном *Caloplaca arcisproxima* и определение его эпитипа.** *Черноморск. бот. ж.*, Т. 6, N 4: 506-507.

Caloplaca arcisproxima (*Teloschistaceae*, лихенизированные грибы) был описан из стерильных образцов. Позже, мы собрали фертильные образцы этого вида на территории Крымского полуострова (Украина) и исследовали характерные признаки апотеция. Хотя вид обычно отличается внешним видом его соредиезных чешуек, фертильные образцы показывают раньше неизвестные признаки его апотеция, и мы определяем его как эпитип *C. arcisproxima*. Идентификация эпитипа подтверждена его ITS nrDNA последовательностью.

Keywords: *Caloplaca citrina* группа, эпитип, лихенизированные грибы, номенклатура

Caloplaca arcisproxima is a rare maritime lichen from the *C. citrina* group (*Teloschistaceae*), so far only known from Crete and the Crimean Peninsula [VONDRÁK et al. 2009]. It was described from a sterile material, which is somewhat similar to *C. arcis* (Poelt, & Vězda) Arup, but differs in presence of distinct soralia. It also differs from similar *C. flavocitrina* (Nyl.) H. Olivier, *C. nigromarina* Vondrák, Říha, Arup & Söchting, and *C. confusa* Vondrák, Říha, Arup & Söchting by its large marginal squamules. It has also a specific ecology; in Crimea it is restricted to vertical and overhanging faces of maritime diorite cliffs, which are scattered throughout the southern coast between Sudak (east) and Sevastopol (west). We recorded its abundant and fertile population recently. As it is its first

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ
БОТАНІЧНИЙ ЖУРНАЛ Том 6 • № 4 • 2010**

CHORNOMORSKI BOTANICAL JOURNAL 2010

Volume 6•№ 4

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ · ЗАСНОВАНИЙ В 2005 р. · ХЕРСОН

ЗМІСТ

Теоретичні та прикладні питання

- Бойко М.Ф.* Інцертофіли – домінуючий тип екохемоморф мохоподібних степової зони України 417
- Дубина Д.В., Дзюба Т.П., Ємельянова С.М.* Розвиток синтаксономічних досліджень приморської рослинності України за методом Браун-Бланке 428
- Коровякова Т.О.* Особливості продукційного процесу та росту *Achillea millefolium* L. (Asteraceae) на заплавах луках річки Псел 439
- Горіна В. М., Ріхтер О.О.* Помологічні та біохімічні особливості вихідних форм і гібридів F₁ і F₂ *Prunus brigantina* Vill. з *Prunus cerasifera* Ehrh. 449
- Корнільєв Г.В., Комар-Темна Л.Д.* Зміна хімічного складу плодів та листків *Persica mira* (Koehne) Kov. et Kostina у процесі вегетації 462
- Багрікова Н.О.* Антропотолерантність угруповань та стратегія бур'янів в агроценозах Криму 468

Охорона рослинного світу

- Перегрим М.М., Єресова А.В., Губарь Л.М., Перегрим О.М.* Нові та уточненні відомості щодо поширення деяких орхідних (*Orchidaceae* Juss.) на Чернігівському Поліссі (Україна)..... 475
- Ібатуліна Ю.В.* Стан ценопопуляцій *Stipa dasypfylla* Czern. як індикатор стадій резерватогенної сукцесії степових фітоценозів 481
- Парнікоза І. Ю., Чернищенко М. С.* Стан популяцій рідкісних рослин міста Вишгорода та його околиць 491

Мікологія, ліхенологія, альгологія

- Вондрак Я., Вондракова О., Ходосовцев О.* Перше повідомлення про фертильний *Caloplaca arcisproxima* та визначення його епітипу 506
- Павловська М.М., Костіков І.Ю.* Швидкість переходу в монадний стан як допоміжний критерій при ідентифікації видів роду *Chlamydomonas* (Chlorophyta) 508

Ботанічна бібліографія

- Бойко М.Ф., Вірченко В.М., Лобачевська О.В.* Показчик основних публікацій бріологів України за останнє десятиріччя (2001-2010 рр.) 513

Рецензії

- Міркін Б.М., Наумова Л.Г., Ямалов С.М.* Вагомий внесок чеських геоботаніків у синтаксономічне дослідження рослинності Чеської Республіки 544

До уваги авторів

УДК 58 (447.74)
ББК 28.5 (4 Укр)

ЧОРНОМОРСЬКИЙ БОТАНІЧНИЙ ЖУРНАЛ
Chornomorski Botanical Journal

Науковий журнал заснований 2005 року
Scientific Journal Founded in 2005

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації –
серія КВ № 10565 – видане 02.11.2005 р.*

*Включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися
результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук
(Постанова Президії ВАК України 10.02.2010 № 1-05/1)*

“Чорноморський ботанічний журнал” (Chornomorski Botanical Journal) публікує статті із усіх питань ботаніки, мікології, фітоєкології, охорони рослинного світу, інтродукції рослин. Статті та короткі повідомлення про результати наукових досліджень, а також матеріали про події наукового життя публікуються у відповідних розділах. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – 148 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ (EDITORIAL BOARD)

М.Ф. Бойко (M.F. Boiko), д.б.н., проф. –
Головний редактор (Editor-in-Chief)
О.Є. Ходосовцев (A.Ye. Khodosovtsev), д.б.н., проф. –
Заступник головного редактора (Associate Editor)
А.В. Єна (A.V. Yena), д.б.н., доцент –
Заступник головного редактора (Associate Editor)
А.П. Орлюк (A.P. Orlyuk), д.б.н., проф.
Т.П. Бланковська (T.P. Blankovska), д.б.н., проф.
Я. Вондрак (J. Vondrák), д.ф. (Чехія, Чеське-Будейовице)
В.П. Зав'ялов (V.P. Zav'yalov), д.б.н., проф.
В.В. Корженевський (V.V. Korzhenevskiy), д.б.н., проф.
В.Д. Работягов (V.D. Rabortjagov), д.б.н., проф.
І.І. Мойсієнко (I.I. Moisienko), к.б.н., доцент
В.В. Шаповал (V.V. Charoval), к.б.н., ст.наук.співр.
Н.В. Загороднюк (N.V. Zagorodnyuk) –
Відповідальний секретар (Editorial Assistant)

РЕДАКЦІЙНА РАДА (EDITORIAL ADVICE)

М.І. Бойко (M.I. Boiko), д.б.н., проф. (Україна,
Донецьк)
В.Б. Голуб (V.B. Golub), д.б.н., проф. (Росія,
Тольятті)
Д.В. Дубина (D.V. Dubyna), д.б.н., проф. (Україна,
Київ)
І.О. Дудка (I.I. Dudka), д.б.н., проф. (Україна, Київ)
І.Ю. Костіков (I.Yu. Kostikov), д.б.н., проф.
(Україна, Київ)
І.І. Маслов (I.I. Maslov), д.б.н., проф. (Україна,
Ялта)
Б.М. Міркін (B.M. Mirkin), д.б.н., проф. (Росія, Уфа)
Б. Суднік-Войціховська (Sudnik-Wójcikowska B.)
(Польща, Варшава)
О. Ташев (A. Tashev) (Болгарія, Софія)
Ф.П. Ткаченко (F.P. Tkatchenko), д.б.н., проф.
(Україна, Одеса)
Г. Шрамко (Sramko Gabor), проф. (Дебрецен,
Угорщина)

Засновник:

Херсонський державний університет

Адреса редколегії: кафедра ботаніки, Херсонський державний університет, вул. 40 років
Жовтня, 27, м. Херсон, 73000, Україна

Address of Editorial Board: Chair of Botany, Kherson State University, 40 Rokiv Zhovtnya str., 27,
Kherson, 73000, Ukraine

Тел. 0552-32-67-54, 32-67-55, факс 0552-24-21-14

E-mail: net11975@i.ua

Затверджено до друку Вченою радою Херсонського державного університету
Друкується за постановою редакційної колегії журналу

© Херсонський державний університет, 2010

© Видавництво ХДУ, 2010

ХЕРСОН 2010 KHERSON

ISSN 1990-553X

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Kherson State University

ЧОРНОМОРСЬКИЙ БОТАНІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 4

Том 6 • 2010

Chornomorski
Botanical
Journal